

ای کوزلری ، قولاقلری دالغین و بی شعور
حالا دوداقلر گده ترنم اوچان قادین !
بیلمه که تورکمی ، یوقسه وطنیزمیدر آدک ؟
الماسلرکله پارلاماز آلنگده برغرور .

اجدادینک اصالتی روحکده اولدیمی ؟
قاردهش جنازه لر کفن ایستر ، وطن حیات . .
اوستکده پارلایانلری آرتق چیقار ، اوزات !
سیل لبرکدن آرتق اوچیلغین ترنمی . . .

۱ شباط ۱۳۲۸

میرول ساهر

سیاسیات و امنیاتیات

ملیت فکری و ملت محاربه لری [*]

۱

بن ، بشریتک حیاتنده اصل مؤثر احتیاج مادی و اوندن متولد قوای مادیه
اولدیغنه اینانانلرک شاکر دلرندیم . جمعیت بشریه نك منبع تکاملی معده اولدیغنه
ذاهم . بو ذهابم قوییه نك « فکر ، قوتدر » نظریه سنی بر نتیجه ، بر محصله اولق
اوزره قبوله مانع دکلددر . قوت اولان فکر لارک اک مهملری ، « دین فکری »
ایله « ملیت فکری » ظن ایدیورم . « فکر ملیت » قوتنک اک بارز تجلیاتی ،
اون طقوزنجی عصر میلادی امتدادنجه مشهود اولور . اوعصر ، بعض مورخلرک
دیدیکی کبی « ملیت عصری » در .

میلادی اون سکزنجی عصرده دخی ملتار بالطبع موجود ایدی ؛ لکن

[*] اوج بیل اول مکاتب عالیهدن بریسنده ویرایش قونقهدانسلردن مستخرجدر .

اوروپا ملتارینک انکلتزه ، فرانسه و اسپانیادن ماعداسی ، ملیت فکرینک شمیدیکی مفهومی افاده ایده جک صورتده هنوز تشکل ایده مه مشدی ؛ حتی او عصرده بو اوچ غریب ملتک بیله « وجدان ملیری » حد کماله واصل اولامشدی . بو کون یر یوزنده یاشایان انسانلره عطف دقت اولنسه ، وجدان ملیک (احمد بک آغایفک تعبیریه « معرفت قومیه » نک) عین درجهده موجود و محسوس اولمادیکی کوریلیر : اوستراالیاده و آفریقاده یاشایان ابتدائی قوملری براقلم؛ اسکی مدنیتلرک بشیکی و مزارلی اولان آسیاده ، علی الخصوص شرق اسلامیده ، فرسار ، عربلر ، کردلر ، تورکلر آره سنده وجدان ملی هنوز بر رشیم حالنده در . شرقده وجدان ملیک طوغوب بویومکده کجیکمه سندن غرب ملتلی مستفید اولمش و اولمقده درلر : مثلاً روسلر ، روسیه نک شرقده ساکن تورانی قوملری (چوواش ، چیرمش ، حتی باشقرد و قرغزلری ، حتی بر درجهیه قدر تاتارلری بیله) روس ملتک آرتمه سی و قوتلنمه سیچون خام اشیا ، کرسته کبی تلقی ایدیورلر ، زیرا بونلرک وجدان ملیری ده اایدن ایی به تمبو ایتمه مشدر . روسلر بوقوملری روس روحیه ، روس معارف و مدنیتیه یوغوروب یشیره رک ، روس حالنده قوتاریورلر . اسکی چوواش و چیرمشلر ایکی اوچ بطن کچر کچمز تام بر روس اولیور .

۱۸نجی عصر میلادیده عضو ایتش ملتلر آزددر ، موجودلرینک ده وجدان ملیری ناتمامدر ؛ لکن فکر ملیک تکملنه پک چوق خدمت ایده جک صاعلام اساسلر او عصرده آتیلمشدر : منبعی انکلتزه اولوب فرانسلرلر طرفندن نشر و تعمیم ایدیلش طرز تفکر ، که ۱۸نجی عصر فلسفه سی نامیه معروفدر ، مبدألری (پرنسیپلری) ملی اولما مقله برابر ، ملیت مبدأ نه خدمت ایله مشدی . ژان ژاق روسسو ، « مقاوله اجتماعی » Contrat social سنده جمعیتلر ، افرادک « رضای متقابلندن » Consentement mutuel نشأت ایتمشدر ، دیه رک « حاکمیت ملیه » ایله « حق ملی » یه یول آچیوردی . ۱۸نجی عصر فلسفه سی ، بوتون بنی بشرک سعادتلی حصوله کتیره جک اسبابی آرارکن ، ذهنلری علم و حکمتله تنویر ، اعتقادات باطله دن تخلص لزومندن باشقه هر فردک شخصیتنه ، فکر

و وجدانه تأمین حریت ایتمک و بناءً علیه هیأت اجتماعی‌لری بر شخصک و یا خود اشخاص کثیره نك حکم و تغلبندن قور تارمق و کندی کندیسنه حاکم قیلمق و جوبنده قائل اولمشدی. روسسو، مقاوله اجتماعی نظریه‌سنه طایانارق افرادک حریتنی بر حق طبیعی تلقی ایدیوردی. فرانسه بویوک اختلاثلک اک مشهور افماندن « حقوق بشر و اهل وطن بیاننامه‌سی »، ۱۸ نجی عصر فلسفه‌سنگ عادتابر زبده حقوقیسی اولدیغندن « انسانلر حر و حقوقاً مساوی اوله رق طوغارلر و اویله یاشارلر (۱) » و « حاکمیت ملتده در » (۲) اساسلریغی اعلان ایتمشدی. بو اساسلرده « ملیت مبدائی » « Principe de nationalité » مندمجدی. فی الحقیقه اگر حاکمیت ملتده ایسه، بر ملت دیگر بر ملتة محکوم اولاماز؛ کذلک مادام که انسانلر فرداً حر و بربرلرینه مساویدرلر، افرادک بر آرایه کلکسندن تکیون ایدن جمعیتلرده بربرلرینه مساوی و یکدیگرینه قارشى حردرلر. بومجرد محاکمه، حیات تاریخییه تطبیق ایدیلیرسه شوچیقار: مادامکه برجهلی بر آلمانة مساویدر و مادامکه برجهلی بر آلمانک محکومی اولامیور، او حالده چه ملتیه ملتجه آلمان ملتیه مساویدر و چه ملتک آلمان ملتیه محکومیتی منافی حقدرد. کذلک مادامکه قوه حاکمه ملتده در، هر ملت کندینی اداره ایدمک قوانینی بالذات تنظیم حقنی حازدر؛ او حالده چه ملتى کندى کندیسنگ واضع قانونیدر، دیگر بر ملت مثلاً آلمان ملتى چه ملتیه حاکم و واضع قانون اولاماز. اون سکزننجی عصرک نهایترینه طوغری محاکمات منطقیه و حقوقیه یولیه فرانسز متفکر و اختلالجیلری ملیت فکرینه و اصل اولدقلری زمان آلمانلر بوسبوتون باشقه بر طریق ایله عینی غاییه کلیورلردی.

وینکللمان Vinckelman آدلی بر آلمان علمی، ۱۷۶۰ طوغری ایتالایه ایتمش، آثار عتیقه ایله مملو بو اسکی روما طوپراغنی قازیوب چیقاردینی بدایع نفیسه‌ینی طوپلیور، و اونلر اوزرندم محکوک یازیلری اوقویه رق، قدیم عرقلری، قدیم مدنیتلری ا کلامیه چالیشیوردی.

[1] "Lrs hommes naissent et demeurent libres et égaux en droit."

[2] "Le principe de toute souveraineté réside essentiellement dans la nation."

وینکلمان ، بومساعیسیله تخریات تاریخیه ایچون یکی برجیغیر آجیش ، یکی بر مکتب تأسیس ایتمیش اولیوردی . وینکلمانک معقبرلی مکتبی بویوتدیلر ، ترقی ایتدیردیلر : قدیم عرقلرک اساطیری ، خرافاتی ، دینلری ، دیللری ، ادبیاتی ، صنایعی ، مؤسسات سیاسیلهری تدقیق و تحقیق اولندی ؛ وبوسایه ده قدیم جمعیت ومدنیتلره دائر معلومات خیلی آرتدی . وینکلمان مکتبنک تدقیقاتنده واسطه اساسیه لساندی . بناء علیه بوتون تدریساته فیلولوجیا = Philologie دنیلیوردی . آلمان فیلولوجلری اقوامک الک اوزاق ماضیلرینی ، دهاملتلی عرقلردن آیرمق ممکن اولامایان درین وقرا کلق ماضینی تخری واستکشاف ایده رک اوماضینی آیدنلا تمق ، هرکسه کوستروب اوکره تمک ایستیورلردی . او عالملرک نظرینه ، تاریخ بشریت ، قوملرک تاریخی ، دهاملتلی عرقلرک تاریخی (Histoire des Races) صورتنده تجلی ایدیوردی . فیلولوجلرک استخراجات و کشفیاتی ، ملیت فکرینی ، عرق فکریله برلشدیریوردی . [۱]

کوریلیرورکه اصول فرقی ، فکر ملیته ، تعبیر دیکرله مبدأ ملیته ایکی دورلو معنا ویردیرمشدر . ملتی ، ملیتی ، آلمان و فرانسزلر عینی وجهله تعریف ایتمزلر . « فرانسزلر عنندنه ملیت ، انسانلرک آرزوسیه مؤکد بر اثر تاریخیدر ؛ « ملیتی ترکیب ایدن عناصر منشألری اعتباریله پک مختلف اوله بیلیر : نقطه عزیمتک « اهمیتی یوقدر ، اساس نقطه مواصلتدر . — بعضلری عنندنه (بالخاصه آلمانلر « عنندنه) ملیت بر امر طبیعی اولان عرق ایله برلشیر . » [۲]

بو صوک نظره کوره ملیت آرزویه مستند دکلدر ، مجبوریدر ؛ چونکه طبیعیدر . بر ملته منسوبیت ، فردک آرزو و اراده سندن دکل ، قانندن ، نسلدن نشأت ایدر . فرانسزلر ، فکر ملیتک بو طرز تلقیسنی تنقید واستهزایدلرلر ، فقط شو محققدرکه اون طقوزنجی عصر میلادیده الک چوق اعتبار قازانان ، اوروپا تاریخ و جغرافیاسنی آلت اوست ایدن ملیت ، عرق ایله تفسیر اولونان

[1] E. Bourgeois.

[2] E. Lavisse.

ملیتدر. درین، صبور و خرده جو تحریات و تحقیقاتدن چیقان آلمان آثار و افکار تاریخیه سی، اوروپا حیات سیاسیه سنه فرانسز آثار و افکار منطقیه - سندن دها زیاده مؤثر بر عامل اولمشدر.

فرانسه اختلالی باطلا یوب، « حقوق بشر و اهل وطن بیاننامه سی » اعلان ایدیلدیکی زمان، بوتون اوروپا نك افکار منوره اصبافی، بونی عموم بشریته متعلق مهم و خیرلی بر واقعه تلقی ایتشدی. « بیاننامه » ده یالکز فرانسز لرك حقوقی موضوع بحث دکلدی، مجرد و مطلق اوله رق بشرک، اهل وطنک حقوقی بیان و اعلان اولیوردی. فرانسز اختلالجیلری، ابتدا قوم و ملت فرقه باقمسزین بوتون انسانلری مسعود ایدمیله جک دساتیری بولدقلرینه ذاهب ایدیلر؛ « حقوق بشر اساسلری » قوعدن فعله چیقهره رق بوتون بشریتی تجدید و اصلاح ایتک عالی خلیاسنه قابلمشدردی. لکن وقایع، آرزو و خیاله تابع اولمادی؛ مجرد (Abstrait) اولان « بشر » و « اهل وطن » یرینه پک چابوق معین (Concret) اولان فرانسز، آلمان، ایتالیان قائم اولدی. فرانسه جمهوریتی، فرانسز لره طانیدینی حقوقی، آلمانلره، ایتالیانلره طانیمیوردی. « حقوق بشر »، « فرانسز حقوقی » دیه ترجمه و تفسیر اولندی. آلمانلر، ایتالیانلر.. الخ ده « حقوق بشری »، « آلمان، ایتالیان .. الخ حقوقی » معانیه آلدیلر. [۱] آلمانلق، ایتالیانلق، اسلاولق .. الخ ک تعریف و تعییننده ایسه، اکثریتله آلمان فیلولوغلرینک قازوب چیقاردقلری عرق اساسی قبول ایدیلدی. ملیت فکری، شو صورتله تشکل و توضیح ایدرکن، اختلال و نابولیون فرانسه سنک افعال و حرکاتی ده ملترک، عالم فکریده دکل، مهنه تاریخده بعضو و تکملنه جوق یاردیم ایشدر. بونی کله جک مقاله ده ایضاحه جالیشه جیم.

پیتمدی

آق چوره اوغلی یوسف

(1) A. Sorel

